

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Педагогічний факультет
Кафедра філології

РОЗВИТОК МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
The Development of Primary School Pupils Speech Activity at the English Lessons

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 11-451 групи
Спеціальності 013 Початкова освіта
Спеціалізація: українознавство
Освітньо-професійної (наукової)
програми Початкова освіта
Булова Оксана Іванівна
Керівник к.філол.н., доцент Валусєва І.В.
Рецензент к.пед.н., доцент Воропай Н.А.

Херсон – 2020

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні аспекти розвитку мовленнєвої діяльності учнів початкових класів на уроках англійської мови	7
1.1 Лінгво-психологічна характеристика поняття мовленнєвої діяльності та спілкування.....	7
1.2 Загальна характеристика говоріння як виду мовленнєвої діяльності на уроках англійської мови.....	11
1.3 Умови успішного формування мовленнєвої діяльності молодших школярів на уроках англійської мови.....	17
РОЗДІЛ 2. Робота з учнями над розвитком мовленнєвої діяльності на уроках англійської мови.....	26
2.1 Діагностика вивчення розвитку мовленнєвої діяльності на уроках англійської мови.....	26
2.2 Інформаційні технології у формуванні мовленнєвих навичок та мовленнєвих умінь.....	32
2.3 Перевірка ефективності розвитку мовленнєвої діяльності молодших школярів в констатувальному етапі дослідження.....	37
ВИСНОВКИ.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	43
ДОДАТКИ.....	47
Додаток А. Вправи для розвитку мовленнєвої діяльності з різних тем навчання.....	47
Додаток Б. Приклади тестування.....	49
Додаток В. Кодекс академічної доброчесності.....	52
Додаток Г. Звіт про перевірку кваліфікаційної роботи на унікальність...	54

ВСТУП

На сьогоднішній день вивчення іноземних мов є надзвичайно важливим. Тенденція вивчення англійської мови спричинена активним розвитком міжнародних зв'язків та відносин, які зустрічаються всюди на телебаченні, в Інтернеті, в засобах масової інформації. Англійська мова вважається офіційною мовою міжнародного бізнесу та торгівлі, Інтернету і техніки, науки і мистецтв. Взагалі людина, яка володіє іноземною мовою вважають більш розвинутою, як особистість та більш впевнена у собі. Кожен із нас все частіше стикається з англійською мовою у спілкуванні. Саме тому в навчальних закладах приділяють особливу увагу навчанню іноземних мов.

Відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти з іноземної мови головною метою навчання іноземних мов є формування в учнів комунікативної компетенції, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим з віковими можливостями молодшого школяра. Зміст типової освітньої програми говорить про те, що здобувачі освіти мають володіти ключовими компетентностями. Для учнів початкової школи – це можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, володіти навичками міжкультурного спілкування. Учитель має завдання сформувати в учнів такі якості особистості, які б сприяли активній участі у міжнародній комунікації.

Комунікація ще здавна була у центрі уваги філософів і соціологів, психолінгвістів і психологів, серед яких по алфавіту С. Аверинцев, М. Барбар, М. Бахтін М. Біболетова, О.- фон Больнов, Д. Галькова, Е. Левінас, Г. Марсель, М. Мерло-Понті, А.Сурожський, М. Хайдеггер та інші. Теоретичному осмисленню проблеми комунікації у працях названих мислителів присвячені роботи Г. Арсентьєвої, Л. Баткіна, А. Богомолова, Є. Борисова, І. Вдовіної, С. Воробйової, Б. Губмана, Л. Дьоміної, А. Клепі-

кова, Т. Ліфінцевої, А. Лосєва, В. Малахова, І. Нарського, Л. Озадовської, Дж. Пітерса, Н. Рахманкулової, Л. Ситниченко, Д. Сілічева, Е. Соловйова. В. Табачковського. Значний вплив на формування та генезу терміну «комунікація» мали Р. Барт, Ж. Бодріяр, Л. Вітгенштейн, Е. Кассіер, М. Кастельс, Н. Луман, Ч. Морріс, М. Мак-Люен, Ч. Пірс, Ф. Соссюр, Р. Якобсон та інші. Механізми мислення, відкриті М. Бахтінін, Л. Віготським, а пізніше і К. Леві-Стросом, показують перетворення екстракомунікації на інтракомунікацію – її перехід у внутрішній світ свідомості. Але проблема розвитку комунікативної компетентності молодших школярів залишається недостатньо розкритою та дослідженою, саме це зумовлює актуальність даного дослідження.

Під комунікативною компетентністю ми розуміємо – знання, уміння і навички, які допомагають розуміти чуже мовлення і впроваджувати власне в ситуаціях спілкування.

Комунікативна компетенція розвивається на взаємопов'язаному зв'язку мовленнєвого, соціокультурного й мовного розвитку учнів відповідно до їхніх вікових особливостей. До вікових особливостей учнів 1 - 4 класів можна віднести: незначний соціальний та моральний досвід, підвищену емоційність, вразливість і водночас пластичність до морально-етичних впливів, імпульсивність та безпосередність поведінки дитини, бажання постійно розширювати коло спілкування.

Загально відомо, що кількість учителів іноземної мови, які мають досвід роботи з учнями початкових класів для активного розвитку комунікативних навичок мало. Разом з тим, уміння правильно навчати спілкуванню іноземною мовою учнів початкових класів, які ще не повністю володіють комунікативними навичками спілкування рідною мовою, – завдання непросте і несе велику відповідальність.

У формуванні англomовної комунікативної компетентності необхідно також враховувати:

1) мовну (лінгвістичну) компетенцію, яка включає систему ЗУН, які допоможуть виконувати англomовну комунікацію в різних ситуаціях навчальної, трудової та культурної сфер спілкування;

2) соціокультурну компетенцію, яка враховує елементарні знання про (соціокультурні особливості народу, мова якого вивчається, та про типову поведінку в комунікативному середовищі, прийняті в цій культурній спільноті);

Актуальність дослідження полягає в проблемах виконання головної мети навчання іноземної мови, а саме практичне опанування учнями умінь мовлення на рівні, достатньому для здійснення іншомовного спілкування в чотирьох видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, читанні, усному та писемному мовленні та недостатнім рівнем вивчення та досліджування комунікативної компетентності.

Саме зважаючи зазначені вище актуальні проблеми комунікативних навичок англійської мови спрямували нас обрати **тему роботи**: «Розвиток мовленнєвої діяльності учнів початкових класів на уроках англійської мови».

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та дослідити розвиток мовленнєвої діяльності молодших школярів на уроках англійської мови.

Об’єкт дослідження– процес навчання англійської мови у початковій школі.

Предмет дослідження – мовленнєва діяльність, як засіб навчання англійської мови учнів початкової школи.

Завдання дослідження:

- 1) розкрити сутність поняття мовленнєвої діяльності;
- 2) охарактеризувати говоріння як вид мовленнєвої діяльності.
- 3) обґрунтувати умови успішності формування мовленнєвої діяльності навчальному процесі.
- 4) дослідити розвиток мовленнєвої компетенції учнів початкової школи на уроках англійської мови.

Методи дослідження: вивчення літературних джерел з обраної теми, у тому числі аналіз і синтез передового педагогічного досвіду, узагальнення опрацьованого матеріалу та загальнонаукові методи теоретичного рівня (аналіз, синтез, порівняння, систематизація, узагальнення науково-теоретичних даних).

Практичне значення роботи полягає в аналізі методики навчання учнів англійського мовлення в дослідженні мовленнєвої компетентності як складової під час навчання англійської мови.

Структура роботи включає вступ, два розділи, висновки, список використаних джерел та додатки.

Апробація дослідження: основні положення дипломної роботи з теми «Розвиток мовленнєвої діяльності учнів початкових класів на уроках англійської мови» обговорювалися на засіданнях кафедри філології.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МОВЛЕН- НЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА УРО- КАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1. Лінгво-психологічна характеристика поняття мовленнєвої діяльності та спілкування

Слово діяльність в загальному розумінні означає процес активної цілеспрямованої взаємодії суб'єкта з середовищем. Відповідно до психологічної теорії діяльності (О.Леонтьєв С.Рубінштейн, та ін.) людина не прагне пристосуватися до реальної дійсності, вона активно володіє нею і має на неї вплив завдяки плануванню і передбаченню своєї діяльності.

Мовленнєва діяльність (МД) є одним з багатьох видів людської діяльності і розглядається як «активний, цілеспрямований, опосередкований мовою та зумовлений ситуацією спілкування процес прийому і видачі мовленнєвого повідомлення у взаємодії людей між собою» – стверджує І. Зимня[16].

Мовленнєва діяльність розглядалась такими вченими як І. Зимня, О.Леонтьєв Т. Рябова та іншими послідовниками видатного психолога й педагога Л. Виготського.

Будь-яка діяльність, у тому числі і мовленнєва (незалежно від мови) у психологічному плані структурована однаково. Яка ж різниця мовленні іноземною мовою і рідною? Однією з перших відмінностей є орієнтовна ланка. Щоб створити мовний вислів, носії різних мов мають опрацювати різний аналіз ситуацій спілкування тощо. Наступний чинник, який відрізняє іншомовне мовлення від рідного є операційним складом цього висловлювання (мовленнєвої дії) – такими мовленнєвими операціями, які повинен опрацювати мовець, щоб створити вислів з таким самим змістом і такого самого спрямування. Такі мовні операції мають ті ж самі функції як і будь-які інші і можуть бути сформовані двома способами. По-перше, шляхом наслідування чи шляхом «спроб і помилок», тобто

мовець виконує пошукову діяльність, яка спричиняє до «підлаштування» операцій до умов діяльності та її мети. По-друге, шляхом свідомого і довільного виконання даної операції на рівні розуміння і усвідомлення (тобто як акту діяльності) з наступною автоматизацією і включенням у складнішу дію. Опанувати всіма мовленнєвими операціями чужої мови за допомогою якогось одного з випадків неможливо: на практиці завжди використовуються обидва способи. Тобто необхідно мати – мовленнєві навички і мовленнєві вміння. *Мовленнєва навичка* – це мовленнєва операція, здійснювана за кращими параметрами. Такими параметрами можуть бути нормальний темп, не розуміння, відповідність мовній нормі, повна автоматичність виконання і стійкість. *Мовленнєве вміння* – це мовленнєва дія, яка також здійснювана за певними параметрами. Сформувавши мовленнєву навичку означає досягти, того щоб учень умів правильно будувати і використовувати вислів. При цьому для повноцінного спілкування необхідно, щоб мовець, по-перше, умів використовувати мовленнєві навички для самостійного вираження своїх думок, почуттів, намірів. Якщо цього не відбувається, то мовленнєва діяльність сформована неповністю. По-друге, потрібно щоб мовець міг спокійно, усвідомлено обирати вибір і сполучення мовленнєвих операцій (навичок) у залежності від того, в якій комунікативній ситуації він знаходиться. Якщо людині це вдається ми говоримо, що вона володіє відповідним мовленням, (комунікативне, комунікативно-мовленнєве) вміння [16].

Мовленнєва діяльність людей може входити до інших, більш ширших діяльностей (трудової, пізнавальної і т.д.). Проте вона також є самостійною діяльністю, бо в людини на відміну від тварин є специфічна потреба, у висловленні власної думки та одержанні мовленнєвої інформації. Таку потребу визначають комунікативно-пізнавальною. Поняття мова і мовлення мають певні співвідношення.

Мова – це система звуків, морфем, слів та правил, що підпорядковані певним нормам, їх сполучення на морфологічному, синтаксичному, семантичному та логічному рівнях, тобто система знаків, що є основним

засобом спілкування членів певного людського колективу, засобом переробки і передачі інформації від покоління до покоління.

Мовлення – це спосіб застосування мови у процесі спілкування. Мова як система виключно суспільне явище, вона постійна, стала, має нормативний характер і зобов'язує кожного, хто нею користується, підпорядковуватися її законам. Мовлення – індивідуальне, динамічне, ситуативно зумовлене. Мовлення є найуніверсальнішим засобом комунікації, тому що при передачі інформації за допомогою мовних знаків сенс повідомлення губиться менш за все.

Тобто мовленнєва діяльність включає в себе і мову, і мовлення як внутрішні засоби та способи її реалізації. МД, як і будь-яка інша діяльність має такі важливі компоненти: як продукт і результат, засоби та способи, мотив діяльності.

Л. Виготський стверджував, що процес породження мовлення реалізується послідовно « від мотиву, який породжує певну думку, до оформлення самої думки, до опосередкування її у внутрішньому слові, потім – у значення зовнішніх слів і, нарешті у словах». Людину завжди щось спонукає до мовленнєвої діяльності це – може бути або комунікативна потреба або щось інше, але задовольнити її може лише МД[8].

Предметом МД, на думку І. Зимньої є думка, як форма відображення предметів і явищ справжньої дійсності. Якщо предметом МД є думка, то засобам існування і вираження цієї думки є система мови, її основні засоби (граматичні та лексичні)[16].

В залежності від форм спілкування може бути три способи формування думки:

- 1) зовнішній усний
- 2) внутрішній
- 3) зовнішній письмовий

Одним з важливих компонентів МД є її результат, який виражається в певній реакції (для прикладу радість, сум, плач від прослуханої інформації) будь-який об'єкт можна ділити на елементи або певні одиниці.

Одиницею діяльності є дія, відповідно одиницею МД є мовленнєва дія. Кожна така дія спрямована на виконання певного завдання. Для того щоб здійснювати МД треба керувати мовленнєвими діями наскільки досконало, щоб вони невідволікали увагу співрозмовників. Саме в цьому процесі формуються навички спілкування, у процесі використання того чи іншого виду МД[26].

Загальновідомо чотири види мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння читання та письмо. Говоріння та письмо називають продуктивними видами МД, а аудіювання та читання – рецептивними.

Однак слід пам'ятати, що метою навчання іноземної мови не є сама МД, а спілкування мовою, яка вивчається. Спілкування в цьому випадку виступає як форма взаємодії і є реалізацією суспільно-комунікативної діяльності. Щодо видів МД – вони виступають як вербальний засіб спілкування.

Під комунікативною компетенцією ми розуміємо – знання, уміння і навички, які допомагають розуміти чуже мовлення і впроваджувати власне в ситуаціях спілкування [27].

Комунікативна компетенція розвивається на взаємопов'язаному зв'язку мовленнєвого, соціокультурного й мовного розвитку учнів відповідно до їхніх вікових особливостей. До вікових особливостей учнів 1 - 4 класів можна віднести: незначний соціальний та моральний досвід, підвищену емоційність, вразливість і водночас пластичність до морально-етичних впливів, імпульсивність та безпосередність поведінки дитини, бажання постійно розширювати коло спілкування [23, 42].

Під мовленнєвою компетенцією ми розуміємо вміння користуватися мовою, вільно спілкуватися на ту чи іншу тему використовуючи мовні засоби, та засоби виразності мовлення. Мовленнєва компетенція одна з основних характеристик особистості. Вона формується під час розвитку людини як особистості.

Процес оволодіння комунікативними навичками є багаторазовим виконанням іншомовних комунікативних дій, спрямованих на автоматиза-

цію в різних видах мовленнєвої діяльності та спілкуванні іноземною мовою. Комунікативні навички формуються на основі мовних знань і навичок та країнознавчих знань. У комунікативні навички включаються такі найважливіші вміння: читати і розуміти нескладні, автентичні тексти; усно спілкуватися в стандартних ситуаціях навчально-трудої, культурної, побутової сфер; в усній формі коротко розповісти про себе, висловити думку, оцінку; вміння письмово оформити й передати елементарну інформацію. Так визначається мінімальний рівень комунікативних навичок у державному освітньому стандарті з іноземних мов [14, 45].

2. Загальна характеристика говоріння як виду мовленнєвої діяльності на уроках англійської мови.

Говоріння як вид мовленнєвої діяльності забезпечує в учнів спілкування іноземною мовою. Це відбувається або у діалогічній формі або в монологічній формі. Цей вид мовленнєвої діяльності, як і інші види діяльності має певну мету і мотив основою якого є потреба. В результаті цієї потреби виникає продукт – висловлювання, яке може виражатись вербально та невербально.

Мовлення повинно бути вмотивованим, тобто мовець прагне повідомити слухачу про щось цікаве, потрібне або прийняти інформацію від нього. У вивченні іноземної мови важливо обміркувати мотиви спілкування учнів. Вони повинні мати потребу спілкуватися не лише для отримання хорошої оцінки, але й для того, щоб виразити свої думки та почуття. Учні в жодному випадку не повинні відтворювати дослівно певне висловлювання, вивчаючи текст напам'ять. Мовлення завжди адресоване співрозмовнику, тому слід організовувати навчальний процес таким чином, щоб він дозволяє учням вільно спілкуватися, в тому числі й між собою. Повідомлення буде успішним, коли мовлення учня буде адресоване до класу, а не до вчителя чи до стелі, як, на жаль, часто трапляється.

Мовлення повинно бути емоційно забарвленим, виражати власні думки, почуття, особисте ставлення до повідомлюваного [28].

На уроці іноземної мови мотивація забезпечується:

- 1) навчальним матеріалом який буде цікавим для учнів, тобто буде відповідати їхнім вподобанням. Це може бути і цікавий текст, і сучасна пісня, відео сучасного блогера, гумор тощо;
- 2) різноманітні прийомами роботи з цікавим навчальним матеріалом. Колективні форми роботи, навчальні ігри, проблемні завдання до вправ;
- 3) успішністю учнів у вивченні іноземної мови, яка викликає задоволення, відчуття прогресу в учінні. Вона стає доступною, коли учні можуть виконувати завдання, розуміють як виконувати навчальні завдання, їх оцінкою з боку вчителя та учнів. Оцінки можуть бути вербальними та невербальними;
- 4) комфортною атмосферою в класі. Взаємна довіра, розуміння того, що твоя думка важлива, рівноправність, партнерство у спілкуванні викликає в учнів задоволення від навчального процесу, бажання брати в ньому участь [42,4].

Таким чином І. Валуєва у своїй статті „Формування готовності майбутніх учителів початкових класів до навчання читання” пише:

“ Учитель англійської мови початкової школи покликаний вирішувати завдання, пов'язані з мотивацією вивчення молодшими школярами англійської мови, комунікацією англійською мовою, розвитком психічних пізнавальних процесів та емоційно-вольових якостей особистості учня”[6].

Учнів, які спілкуються рідною мовою думають тільки про те, як послідовно сказати думки, які вони хочуть висловити. Ці дії знаходяться на рівні свідомої провідної діяльності. Ці процеси наскільки автоматизовані, що зовні ми їх не помічаємо вони здійснюються миттєво. Якщо ж учень спілкується іноземною мовою (і не володіє нею на достатньому рівні) ці операції значно помітніші тому, що відсутні зв'язки між тим,

що дитина задумала і тим якими засобами мовлення вона хоче виразити свою думку. Тобто виконання діяльності говоріння це наявність мовленнєвих автоматизмів, або певних мовленнєвих навичок. Граматичні, лексичні, вимовні навички в цілому складають механізм говоріння як уміння, проте така сукупність не є власне умінням. Уміння має свої певні властивості і якості [44,8].

Така якість як **цілеспрямованість** уміння допомагає функціонуванню сфери мислення. Вона виражається в співвідношенні мотиву і цілі, а також співвіднесення свого висловлення з передбачуваним результатом.

Продуктивність більше стосується змісту і форми самого висловлювання. Факти, думки, відомості стосуються змісту висловлювання і вони необхідні для досягнення результатів, а ось форма продуктивності залежить від використання нового матеріалу. Якщо у висловлюванні майже не використовується заучені фрази, то воно вважається більш продуктивним.

Часто таку якість як **динамічність** уміння плутають з гнучкістю. Однак гнучкість підтримує перенесення навички на подібну ситуацію спілкування, а динамічність – на нову.

Самостійність уміння говорить сама за себе. Уміння говорити іноземною мовою в незалежності від рідної мови вже вважається самостійним плануванням свого висловлювання.

Інтегрованість уміння це синтез різних навичок на яких базуються автоматизовані компоненти. А автоматизовані і неавтоматизовані компоненти уміння – знання, життєвий досвід, мотиви, інтереси сфер життя мовця[22,39].

Спираючись на цю інформацію можна зробити такий методичний висновок: навчання мовленнєвого вміння неможливе якщо не використовувати усі сфери особистості учня.

У зв'язку з тим, що говоріння відбувається у двох формах – діалогічне мовлення і монологічне вважаємо доречним розглянути технологію навчання цих форм.

Діалогічне мовлення характеризується взаємопов'язаним процесом спілкування двох або більше осіб, в межах якого кожен з учасників виступає як слухач і як мовець.

У діалогічного мовлення є свої певні комунікативні функції:

- повідомлення певної інформації,
- пропозиція,
- обмін інформацією (думки, висловлювання)
- обґрунтування певної точки зору.

Якщо охарактеризувати діалогічне мовлення з точки зору психології то можна виокремити певні його якості.

Як і будь-який інший вид МД діалогічне мовлення має **мотив**. Однак в навчанні мотив не завжди виникає сам по собі. Для цього необхідно створити певні умови і в цьому полягає завдання вчителя скерувати навчальний процес так, щоб в учнів була потреба, певне бажання висловити свою думку. Також активно сприяє мотиву діалогічного мовлення приємний психологічний клімат у класі, зацікавленість в роботі [15].

Ще однією характерною якістю діалогічного мовлення є **звертання**. Зазвичай спілкування відбувається у певному контакті учасників, які розуміються на умовах ситуації виникнення комунікації. Діалог також передбачає використання мимики жестів та інших позамовних засобів спілкування. Саме за допомогою цих засобів мовець може виразити свої емоції, припущення, бажання, що ніяк не можна ігнорувати в навчанні іншомовного спілкування. Саме через те, що мовець передає свої думки і бажання, показує через емоції ставлення до ситуації діалогічне мовлення є ще й **емоційно забарвленим** [26].

Одна з найважливіших психологічних якостей діалогічного мовлення є **ситуативність**. Таким це мовлення виступає тому, що його зміст можна зрозуміти тільки виходячи з ситуації, в якій воно здійснюється.

Близькою до ситуативності діалогічного мовлення є така якість як **спонтанність**. Через те, що поведінка учасників діалогу зумовлена мовленнєвою поведінкою кожного з них заздалегідь неможливо спланувати

хід діалогічного мовлення. Промовляння реплік відбувається у швидкому темпі, що і спричиняє спонтанність. Адже, невідповідність мовленнєвих дій вимагає високий рівень автоматизму і повної готовності використовувати мовний матеріал.

Не менш важливим є те що діалогічне мовлення має **двосторонній характер**. Це відбувається через те, що учасники мовлення виступають в різних ролях – то слухача, то мовця. Тобто коли відбувається обмін репліками, то варто розуміти співрозмовника без взаємного розуміння нічого не вийде, а воно в свою чергу, відбувається через аудіювання. Тобто діалогічне мовлення потребує і навички говоріння і уміння аудіювання, що і вимагає від учасників двосторонньої активності та прояв ініціативності [46,2].

Ще однією формою говоріння є монологічне мовлення. Розглянемо детальніше технологію навчання монологічного мовлення.

Монолог – вид мовленнєвої діяльності який передбачає висловлення однієї особи до співрозмовника або певної аудиторії.

Як і діалогічне, монологічне мовлення характеризується певними комунікативними особливостями, які вчителю варто враховувати у процесі навчання цього виду мовленнєвої діяльності.

Монологічне мовлення виконує такі комунікативні функції:

- 1) інформативну – повідомлення інформація про предмети чи явища, опис дій, стану, середовища;
- 2) впливову – спонукання до дії чи небажаний небажаний дії;
- 3) експресивну – використання спілкування для передачі своїх емоцій;
- 4) розважальну – виступ перед людьми з метою розважити глядачів;

З погляду психології монологічному мовленню властиві такі риси:

- 1) однонаправленість (не розраховане на відповідь співрозмовника вголос);
- 2) зв'язність (взаємозв'язок слів за змістом та сенсом);
- 3) тематичність;

- 4) контекстуальність;
- 5) безперервний спосіб мовлення;
- 6) послідовність і логічність;

В залежності від комунікативних функцій виокремлюють такі типи монологічних висловлювань: опис, розповідь і роздум.

Монолог-опис є таким типом монологічного висловлювання, в якому описується будь-що, вказавши просторове розміщення предметів, їх якості та ознаки.

Монолог-розповідь є типом монологічного висловлювання в якому розповідається про розвиток пригод, подій чи станів.

Ще одним типом монологічного висловлювання є **монолог-оповідь** та **монолог-повідомлення**. В оповіді на відміну від розповіді йдеться про факти з життя самого оповідача. Монолог-повідомлення є відносно коротким викладом фактів реальної дійсності.

Щодо монологу роздуму то цей тип висловлювання спирається на умовиводи як процес мислення, в ході якого на основі певної тези робиться висновок. Мета такого типу – переконати слухача в певних мотивах, поглядах.

Для того щоб учні уміли зв'язно висловлюватись в певних ситуаціях основних сфер спілкування їм необхідно навчитися:

- комбінувати мовленнєві зразки на основі логічної схеми;
- передавати зміст зразка зв'язного мовлення;
- зв'язно висловлюватись при варіюванні опор;
- зв'язно висловлюватись на основі комбінування різних джерел інформації (матеріали різних текстів)
- висловлювати свою думку та своє ставлення до предмета мовлення;
- описувати картину;
- переказувати різними способами прийнятий на слух;
- зробити повідомлення чи розповідь за певною темою

Кінцевою метою навчання іноземної мови є навчання вільно орієнтування в іншомовному середовищі. Як відомо, все, чого навчається людина, вона прагне використовувати у майбутній діяльності. Використання знань, умінь і навичок спирається на перенесенні на практичну діяльність. Перенесення своєю чергою залежить від адекватності умов навчання в тих умовах в яких знання, уміння і навички будуть використовувати. Отже, готувати учнів до іншомовного спілкування потрібно в умовах іншомовного спілкування, створених в класі. За ці умови відповідає вчитель. Це і визначає суть комунікативного навчання, яка полягає у тому, що процес навчання є моделлю процесу спілкування [13].

3. Умови успішного формування мовленнєвої діяльності молодших школярів на уроках англійської мови

У школі починають закладатися основи опанування іншомовною мовою. При цьому разом із розвитком комунікативних умінь учнів у різних видах мовленнєвої діяльності велика увага звертається на формування навичок володіння мовним матеріалом.

Ефективним підходом до навчання говорінню в школі є комунікативно орієнтований. Реалізувати цей підхід можливо через серію вправ, завдань комунікативного характеру, представлених у підручниках, які відповідають віковим особливостям учнів, наближені до реальних ситуацій, цікаві, мотивовані, тому створюють можливості для ефективного спілкування як між собою, так і з учителем [7].

Аналіз літературних джерел дав можливість проаналізувати умови успішного формування мовленнєвої діяльності молодших школярів. Головною умовою успішного формування комунікативної компетентності є орієнтація вчителів на особистісну модель взаємодії з учнями, яка передбачає забезпечення діалогового спілкування в навчально-виховному процесі. Зазвичай під час викладу пояснювально- ілюстрованого ма-

теріалу вчитель приділяє багато уваги вже готовому змісту. В такому разі використовується лише монологічне мовлення. Тобто діалогічне мовлення відсутнє. Як результат виникають певні труднощі та проблеми, адже учні, через те, що мають низький рівень навичок спілкування не можуть давати розгорнуту відповідь на певне питання чи ситуацію[48,28].

Однією з умов ефективності процесу формування комунікативної компетентності є необхідність мотивації учнів у вираженні або сприйманні потрібної, цікавої, значущої думки.

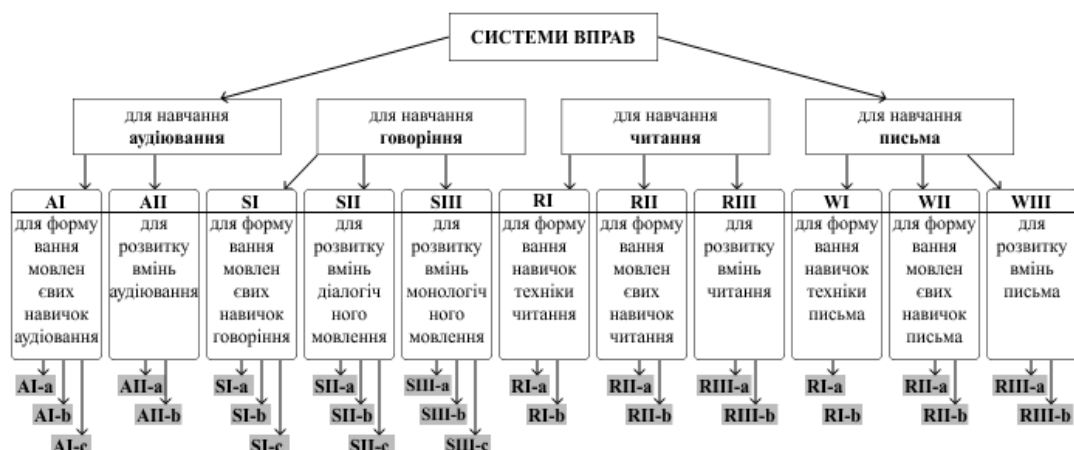
Вчителю необхідно створити комунікативні, життєво виправдані, ситуації для вирішення учнями певної ситуативної проблеми. Як писав

Л. В. Щерба, «спостереження над мовою є спостереженням над мисленням, що змушує людину зупинитися на потокові своєї мови, а отже, й мислення змушує розчленовувати його на частини, вдумуватися у співвідношення цих частин, порівнювати їх одну з одною і поглиблювати цим їх розуміння» [42].

Ключовою умовою успішного формування мовленнєвої діяльності є правильно створена система вправ. Вона є важливою, адже саме вона забезпечує і організацію процесу засвоєння, і організацію процесу навчання.

Вправа – це багаторазове виконання певних операцій, дій або діяльності з метою опанування цих певних дій чи операції та вдосконалення їх.

Загальна система вправ для навчання спілкування іноземною мовою

Умовні позначення до схеми “Загальна система вправ для навчання спілкування іноземною мовою”

AI-a група вправ для формування слухових навичок аудіювання (фонематичного та інтонаційного слуху);

AI-b група вправ для формування лексичних навичок аудіювання;

AI-c група вправ для формування граматичних навичок аудіювання;

AII-a група вправ, що готують учнів до аудіювання текстів;

AII-b група вправ з аудіювання текстів;

SI-a група вправ для формування вимовних (артикуляційних та інтонаційних) навичок говоріння;

SI-b група вправ для формування лексичних навичок говоріння

SI-c група вправ для формування граматичних навичок говоріння

SII-a група вправ для опанування діалогічними єдностями

SII-b група вправ для опанування мікродіалогами

SII-c група вправ для опанування різними типами діалогу

SIII-a група вправ на з'єднання речень у понадфразову єдність

SIII-b група вправ для оволодіння мікромонологами

SIII-c група вправ для оволодіння різними типами монологу

RI-a група вправ на встановлення та розрізнення графем

RI-b група вправ на встановлення та реалізацію графемно-фонемних відповідностей

RII-a група вправ для формування лексичних навичок читання

RII-b група вправ для формування граматичних навичок читання

RIII-a група вправ, що готують учнів до читання текстів

RIII-b група вправ з читання текстів

WI-a група вправ для формування каліграфічних навичок письма

WI-b група вправ для формування орфографічних навичок письма;

WII-a група вправ для формування лексичних навичок письма;

WII-b група вправ для формування граматичних навичок письма;

WIII-a група вправ для оволодіння писемним висловлюванням

на рівні понадфразовій єдності;

WIII-b група вправ для оволодіння писемним висловлюванням на рівні тексту.

Для навчання діалогічного мовлення виокремлюють 4 групи вправ:

I група – вправи для навчання реплік,

II група – вправи на розрізнення діалогічної єдності (ДЄ) різних видів,

III група – вправи на створення мікродіалогів,

IV група – вправи на створення діалогів різних функціональних типів.

Розглянемо більш детально кожну з груп вправ.

Мета вправ I групи навчити учнів реагувати на репліки співрозмовника будь то вчитель чи учень. До цієї групи входять репродуктивні вправи на імітацію та рецептивно-репродуктивні вправи.

Вправа 1.

Учитель: Я театрал і цікавлюсь різними театральними жанрами і різними напрямками в музиці. Я скажу вам, чим саме, а ви скажіть що ви цікавитесь такими самими жанрами, що і я.

T: I'm interested in opera and ballet.

P: I'm interested in opera and ballet too.

Вчитель може використовувати інші варіанти елементів такі як : драма, комедія, трагедія, класична музика, тощо.

Вправа 2.

Учитель: Ми продовжуємо говорити про наші театральні смаки. Але зараз вони можуть бути різними. Мені подобається один жанр, а вам інший.

T: I'm interested in tragedy.

P: And I'm interested in musical comedy.

Важливо використовувати в вправі ті ж елементи, що вивчались в підручнику чи та дошці, екрані або в презентації.

Вправа 3.

Учитель: Ви іноземці, які хочуть відвідати театри чи концертні зали України, а я ваш гід. Скажіть мені що б ви хотіли відвідати, а я порекомендую вам.

P: (a foreign tourist) I'm interested in pop music.

T: (the guide) Then I advise you to go to the "Ukraine" Palace of Culture.

Така вправа допомагає учневі самостійно вживати мовленнєвий зразок, його репліка є ініціативною.

Мета II групи вправ – навчити самостійно вживати різні види ДЄ. До цієї групи належать рецептивно-продуктивні вправи на обмін репліками. в таких вправах треба пояснити дітям , що кожному з них треба вживати як реактивно (реакцію на репліку), так і обов'язково ініціативну репліку. Важливим є також переміщення партнерів спілкування та обмін ролями, парами.

Вправа 4

Учитель: До нашої школи приїхали гості – ваші ровесники з Великобританії. ви хочете скласти для них культурну програму. обміняйтесь з вашим гостей уподобаннями.

P: I'm interested in variety show.

P, (a foreign guest) I'm interested in variety show too.

або: And I'm interested in folk music.

Вправа 5

Учитель: якщо ваші смаки співпадають запропонуйте разом піти до певного театру чи концертної зали. Якщо ні то порадьте куди йому можна сходити.

Варіант 1

P1: If you and I are interested in a variety show, let's go to the variety theater together.

P2: With pleasure. / Great!

Варіант 2

P1: If you are interested in folk music, I advise you to go to the "Ukraine" Palace of Culture.

P2: Thank you.

Мета III групи – навчити учнів об'єднувати вже засвоєнні ДЄ у мікродіалоги. Доцільно перед виконанням таких вправ дати можливість учням послухати мікродіалоги – зразки.

Вправа 6.

Учитель: Запросіть вашого іноземного гостя сходити до театру або до концертного залу. Розкажіть чим ви цікавитесь та запитайте чим цікавиться ваш друг. Домовтесь куди ви підете. Скористайтесь схемою діалогу.

P1:: I say, ..., let's go somewhere on ... I'm interested in What about you?

P, (a foreign guest): I'm interested in ..., too.

P1: Then let's go to ...

P2: What's on the .. on.?

P1: Let me see. ... by. He / She is a...

P2: All right. Thank you for the invitation.

Згідно з трьома етапами формування умінь монологічного мовлення виділяють три групи вправ для навчання цього виду МД:

I група – вправи для об'єднання ЗМ рівня фрази понадфразову єдність (ПФС)

II група – вправи на створення власного монологічного висловлювання понад фразового рівня

III група – вправи на створення власного монологічного висловлювання текстового рівня (відповідно до вимог чинної програми для даного класу)

Мета вправ I групи – навчити учнів об'єднувати засвоєні раніше ЗМ рівня фрази у висловлювання понадфразового рівня. При виконанні цих вправ учні мають оволодіти також засобами міжфразового зв'язку, характерними для того типу монологу, який є метою навчання в даному циклі уроків.

Завдання: Діти, опишімо з вами наш кабінет іноземної мови. Я почну, а ви допомагайте мені, будь ласка.

T: Our English study-room is a large and light.

P1: There are three windows in the study-room.

P2: The windows are large.

P3: There are twelve pupils desks in the room.

P4: The desks are green.

P5: There are books? exercise-book, pens and pencil on the pupils desks.

P6: There is a pen and a pointer on the teacher's table.

P7: The teacher table is brown. Etc

Мета вправ II групи – навчити учнів будувати висловлювання понад фразового рівня, так звані мікромонологи. Це продуктивні комунікативні вправи першого рівня, в яких допускається використання різних опор. *учень* “Режими роботи-клас”, “учень-група учнів”, “учень-учень”.

У вправах II групи мовлення учнів не детермінується, а лише спрямовується та мотивується комунікативними завданнями.

Завдання: Our English pen-friend is going to visit us next year. Now you're

to your pen-friend on the telephone. Invite her/him to Ukraine. Describe Ukrainian weather in one of the seasons. Make use of substitution table given below.

1. In ...   its   ...
2. The sun   ...   every day.
3. The sky   ...
4. Sometimes it   rains (snow, wind, blows).

Це опора у вигляді підставної таблиці відкритого типу. Будуючи своє висловлювання, учень заповнює “відкриті” частини таблиці актуальним змістом стосовно тієї пори року про яку розповідає.

Мета вправ III групи – навчити учнів створювати монологічні висловлювання текстового рівня різних функціонально-сміслових типів мовлення в обсязі, який передбачений програмою для певного класу. Вправи III групи належать до продуктивних комунікативних вправ другого рівня. Вони складаються з комунікативного завдання вчителя та висловлювання учня.

Завдання: A new school uniform is being worked out in Ukraine. Schoolchildren’s opinion is wanted. Describe a school uniform you would like to wear.

В Україні розробляється шкільна форма. Потрібна думка самих школярів. Опиши шкільну форму, яку б ти хотів носити. Очікуване висловлювання – монолог-опис.

При виконанні вправ III групи опор, як правило, не використовуються. Проте в окремих випадках застосування їх є доцільним: можна записати власні імена, Географічні назви, цифри на окремих картках для кожного учня чи на дошці для всієї групи. Використання зображувальних опор у вправах III групи має бути природним [38].

Розвиток комунікативних навичок неможливо уявити без оволодіння мовними засобами реалізації усного і писемного мовлення. Про-

те знання граматичного та лексичного мінімуму ще не гарантує розвитку комунікативних умінь і навичок.

Учитель має обирати такі види вправ і завдань та застосовувати такі види навчальної діяльності, які б співвідносилися з видами мовленнєвої діяльності. Всі вправи і завдання можуть бути комунікативно-спрямованими, а навчальні дії учнів – чітко вмотивованими.

Різноманітність видів діяльності учнів під час виконання вправ посилюють їхню пізнавальну мотивацію до вивчення англійської мови, бажання спілкуватися нею, зокрема, висловлювати свої думки у монологічному чи діалогічному мовленні.

В (додатку А) ми запропонували різні види вправ. Запропонована збірка вправ може допомогти організувати процес навчання більш різноманітним і ефективним, і буде розвивати і закріпленню навички учнів у спілкуванні.

Практичні навички роботи з вправами допомагають учням розвивати свій словниковий запас, що призводить до розвитку мовленнєвої діяльності. Кожна вправа, яку виконує учень допомагає йому бути впевненим у собі і знаходити вихід з будь-якої мовленнєвої ситуації.

РОЗДІЛ 2. РОБОТА З УЧНЯМИ НАД РОЗВИТКОМ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1. Діагностика вивчення розвитку мовленнєвої діяльності на уроках англійської мови

Важливе місце у навчанні іноземної мови посідає контроль знань. Його метою є формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь. Завданням контролю полягає у визначенні рівня сформованості мовленнєвих навичок. Щодо до мети контролю, то головною метою є управління процесом навчання.

Контроль як і будь-яке явище має свої функції. Виокремлюють такі функції контролю: оцінювальну, навчальну, розвивальну та функцію зворотнього зв'язку.

Окрім функцій контролю існує і різновид видів контролю: поточний (здійснюється у ході вивчення певної теми), рубіжний (після вивчення певної теми) та підсумковий (здійснюється після завершення відповідного рівня навчання іноземної мови. Кожен з видів виконує усі функції, властиві контролю [32].

Засобами контролю виступають контрольні завдання з інструкцією виконання та мовленнєвий матеріал.

Об'єктом контролю виступають навички і вміння мовлення, рівень володіння якими дозволяє учню здійснити мовленнєву діяльність.

Ефективним засобом організації контролю у навчанні іноземною мовою є тестування. Тестовий контроль допомагає реалізувати мету і всі функції контролю [15].

Вихідним поняттям тестології є поняття «тест». Це слово англійського походження і в перекладі українською мовою означає «випробування, перевірка». Тест у своєму загальному традиційному значенні дозволяє стандартизувати умови та результати діагностичного дослідження,

забезпечити надійність, оперативність, економічність та у деяких випадках автоматизованість (за умови використання автоматизованих систем).

Одні науковці вважають що тест дослідження, інші вбачають його як метод випробувань (що випробовують психологічне дослідження, що пропонують випробування). На думку третіх, тест – це такий метод досліджується, коли в стандартизованому виконанні вказані позначення поведінки, які повинні служити індикатором певних якостей особистості.

У педагогічних дослідженнях педагогічним тестом вважають систему завдань певного змісту з наростаючим рівнем складності, специфічних форм, які дозволяють оцінити ефективні результати. У нашому виробництві тестові завдання повинні бути одного або різних рівнів складності, розташовані за певним принципом (в адаптивному тестуванні подання завдань певного рівня складності визначається рівнем підготовкою особи, яка проходить випробування). Тож рівень складності завдань у тесті відносимо до сфери принципів конструювання змісту тестових завдань, яку з метою уникнення неоднозначності визначення недоцільно вносити до загального трактування поняття педагогічного тесту[21].

Останні досягнення в галузі високих технологій відкривають перед вчителями іноземної мови широкі можливості для подальшого вдосконалення навчального процесу та підвищення якості отримання знань. Використання інформаційних технологій у мовній освіті – це один з перспективних напрямів інформатизації навчального процесу. Властивості комп'ютерних тестів допомагають вирішити основне завдання мовної освіти – формування в учнів стійкої комунікативної компетенції під мудрим керівництвом досвідченого учителя, але шляхом докладання самостійних зусиль самого учня.

«Про те, що комп'ютери стрімко увійшли в наше життя й у процес навчання англійській мові, трохи витіснивши традиційні методики і змусивши викладачів іноземних мов вирішувати проблеми, про існування

яких кілька десятків років тому жоден лінгвіст навіть не підозрював» пише С.В. Фадеєв [47, с 15-17]. Немає нічого дивного в тім, що не усі викладачі виявилися готовими до широкого впровадження комп'ютерів у таку нетрадиційну сферу, як навчання іноземним мовам.

Конструювання змісту тестів є досить складною справою. Педагогу важливо вміти розрізнити професійний якісний тест від популярно-розважального журнального опитування, яке важко назвати тестом. А взагалі вміти самостійно розробляти тестові завдання та ефективно застосувати тестування у навчальному процесі допомагає у організації навчальної діяльності.

Для успішного тестування необхідно дотримуватися принципів створення тестів:

- принцип визначення значущості знань, що подані для перевірки;
- принцип правильності тестових завдань з точки зору змісту;
- принцип відповідності тесту меті тестування;
- принцип відповідності змісту тесту рівню сучасного наукового розвитку;
- принцип системності змісту що передбачає такий зміст тестових завдань, який би відповідав вимогам системності;
- принцип взаємозв'язку змісту і форм тесту;
- принцип варіативності змісту, який забезпечується наявністю великої кількості варіантів тесту.

Відповідно до державного стандарту, основна мета вивчення іноземної мови є формування в учнів комунікативної компетенції, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим з віковими можливостями молодшого школяра та формування базових умінь у навчанні учнів чотирьох видів мовленнєвої діяльності: говоріння, аудіювання, читання та письмо. Відповідно цієї мети нам необхідно дізнатися наприклад чи розвивається мовленнєва діяльність учнів 2 класу відповідно до поданих тем в програмі. Для цього необхідно провести тестування, яке складається з певних етапів[30, 17].

Зміст програми з іноземної мови для 2 класу може мати такі загальні характеристики спілкування :

- Я, моя родина і друзі
- Відпочинок і дозвілля
- Природа
- Людина
- Свята та традиції
- Харчування
- Школа

З яких у підсумковому тесті можуть бути розподіленні завдання такими основними поняттями:

- 1) Члени родини, числа до 20, вік молодших членів родини і друзів, щоденні справи (10%)
- 2) Прогулянка, хобі (15%)
- 3) Пори року, дикі та свійські тварини (10%)
- 4) Частини тіла, предмети одягу (15%)
- 5) День народження, час (години), святкове меню (20%)
- 6) Фрукти, овочі, напої, ціна (15%)
- 7) Моя класна кімната (15%)

Бажаний розподіл приблизної кількості завдань відповідно до ступеня базовості та суттєвості виразимо таким чином:

- а) володіння основними поняттями з тем;
- б) застосування граматичних явищ у мовленнєвих зразках
- в) оперування відповідями у вирішенні проблем навчання різних видів мовленнєвої діяльності;
- г) творче застосування теоретичних знань у вирішенні нестандартних ситуацій спілкування

Таким чином ми можемо подати розподіл приблизної кількості завдань у відсотках для певного тесту[35].

Розподіл кількості завдань (у відсотках) для тесту з іноземної мови учнів 2 класу

Тема	Категорія знань				Загальний відсоток
	а)	б)	в)	г)	
1	5,5%	2,5%	2%	-	10%
2	2%	6%	5%	3%	15%
3	2%	0,5%	6%	1,5%	10%
4	3,5%	3%	6%	2,5%	15%
5	4%	6%	5,5%	4,5%	20%
6	3%	6,5%	4%	1,5%	15%
7	3%	4%	5%	3%	15%

Далі необхідно створити завдання у тестовій формі так, щоб вони стимулювали учнів до виконання.

Загальноприйнята у педагогіці класифікація має чотири типи тестових завдань:

- 1) завдання з вибором правильної відповіді з двох або більше запропонованих
- 2) завдання відкритої форми
- 3) завдання на встановлення відповідності
- 4) завдання на встановлення правильної послідовності

Вибір типу тестування залежить від багатьох факторів: мети тестування, змістового наповнення тесту, здібностей учнів і т.д. В додатку Б ми пропонуємо приклади тестових завдань для контролю мовленнєвої діяльності.

Наступним етапом у створенні тесту є визначення порядку завдань в тесті. Це суттєво впливає на рівень складності тесту. Краще всього розташовувати завдання за зростанням рівня складності.

Після цього необхідно провести пробне тестування аби перевірити зрозумілість завдань та їх варіантів відповідей. Ця перевірка допоможе помітити помилки та виправити їх. Також така перевірка допоможе розташувати завдання за рівнем складності. Тільки після перевірки можна приступати до первинного тестування з учнями.

Наступним етапом є обробка даних та інтерпретація набраної кількості балів. Зазвичай за правильну відповідь учень отримує один бал за неправильну відповідь – нуль балів, але існують різні шкали оцінок.

Отже, метою такого тесту є перевірка рівня засвоєння навчального матеріалу з іноземної мови 2 класу із виставленням оцінок за весь навчальний семестр. Відповідно до програми з навчання іноземної мови 2 класу робота за семестр розбита на 7 тем. Враховуючи обсяг навантаження пропонуємо 30 тестових завдань різного типу складності. Таким чином таблиця 1 у кількісному варіанті матиме такий вигляд (табл. 2)

Таблиця 2

Розподіл кількості завдань для підсумкового тесту для учнів 2 класу з англійської мови.

Тема	Категорія знань				Загальний відсоток
	а)	б)	в)	г)	
1	5,5% –1	2,5% –2	2% – 1	-	10% –4
2	2% –2	6% –1	5% –1	3% – 1	15% –5
3	2% –1	0,5% – 1	6% –1	1,5% –1	10% – 4
4	3,5% – 2	3% –1	6% – 1	2,5% – 1	15% –5
5	4% –1	6% –1	5,5% –1	4,5% –1	20% –4
6	3% –1	6,5% –1	4% – 1	1,5% –1	15% –4
7	3% –1	4% –1	5% –1	3% – 1	15% –4

Важливо щоб проведення тесту не закінчувалось на оголошенні результатів тестування та їх інтерпретації. Вчитель може використовувати тести у подальшій своїй роботі для підвищення рівня якості навчання.

Розуміючи як створювати тести та для чого вони потрібні, головні принципи використання тестів під час уроку англійської мови, можна переходити до перевірки знань учнів.

2.2. Інформаційні технології у формуванні мовленнєвих навичок та мовленнєвих умінь

На думку Є. С. Полат завдання вчителя полягає в тому, щоб створити умови практичного оволодіння мовою для кожного учня, вибрати такі методи навчання, що дозволили б кожному учню виявити свою активність, свою творчість. Завдання вчителя – активізувати пізнавальну діяльність учня в процесі навчання іноземним мовам. Сучасні педагогічні технології такі, як навчання в співробітництві, проєктна методика, використання нових інформаційних технологій, Інтернет-ресурсів допомагають реалізувати особисто-орієнтований підхід у навчанні, забезпечують індивідуалізацію і диференціацію навчання з урахуванням здібностей дітей, їхнього рівня навченості, схильностей і т.д.[35].

Застосування комп'ютерів на уроках англійської мови значно підвищує рівень навчального процесу. При комп'ютерному навчанні засвоюється набагато більша кількість матеріалу, чим це робилося за той самий час в умовах традиційного навчання. Крім того, матеріал при використанні комп'ютера краще засвоюється та є цікавішим для учнів [35,с 23-24].

Комп'ютер забезпечує всебічний (поточний, рубіжний, підсумковий) контроль навчального процесу. Контроль, як відомо, є невід'ємною

частиною навчального процесу і виконує функцію зворотного зв'язку між учнем і викладачем. При використанні комп'ютера для контролю якості знань учнів досягається мета і велика об'єктивність оцінки. Крім того, комп'ютерний контроль дозволяє значно заощадити навчальний час, тому що здійснюється одночасна перевірка знань всіх учнів. Це дає можливість викладачу приділити більше уваги творчим аспектам роботи з учнями.

Варто зазначити, що комп'ютер знімає такий негативний психологічний фактор, як «страх». Під час традиційних аудиторних занять різні фактори (дефекти вимови, страх припуститися помилки, невміння уголос формулювати свої думки і т.п.) не дозволяють багатьом учням показати свої реальні знання. Залишаючись „наодинці” з дисплеєм, учень, як правило, не відчуває страху і намагається виявити максимум своїх знань.

Специфіка методики навчання іноземних мов полягає у диференціюванні та інтеграції навчання учнів у формуванні мовних навичок (орфографічних, фонетичних, лексичних, граматичних) та мовленнєвих умінь (аудіювання, говоріння, читання та письма). Тому вважаємо необхідним проаналізувати методичні аспекти використання ІТ у формуванні мовних навичок та мовленнєвих умінь учнів у процесі вивчення мови у загальноосвітній школі.

Формування фонетичних навичок. Навчання фонетичного матеріалу у школі передбачає опанування учнями усіма звуками звукосполученням іноземної мови, наголосом та основними інтонаційними конструкціями.

Навчання вимови у школі має практично спрямованість, тому теорію викладають менше. Отже, основним фактором у формування фонетичних навичок є виконання фонетичних вправ.

В умовах традиційного навчання (тобто без використання ІТ у нашому значенні) учні мають можливість чути зразки вимови лише у виконанні вчителя або однокласників, і то не завжди правильною. Якщо ж використовувати ІТ, то діти зможуть прослухати носія мови в аудіоза-

писі, інколи з використанням відео – побачити рухи органів артикуляційного апарату під час мовлення.

Існує багато переваг використання ІТ в порівнянні з традиційними засоби у формуванні навичок вимови. Розглянемо їх в деяких аспектах:

1. Опанування вимовою та інтонацією в іноземній мові означає вміння володіти певними вимовними стандартами. Дикторський запис тексту завжди буде однаковим і з однаковою вимовою. Крім того, таке звучання, підкріплене динамічним звуковим потоком, щодо людей, то вони здійснюють вимову, яка є завжди емоційною завдяки міміці, рухам та жестам (чого неможливо досягти за допомогою аудіозапису).
2. Використання ІТ у формуванні вимовних навичок дає учням можливість записати на певних програмах звуко-звучання та порівняти свій варіант вимови з дикторським варіантом, зіставити їх на відповідність і при потребі повторити запис до тих пір, поки вимова буде подібною.
3. Використання ІТ у формуванні фонетичних навичок також забезпечує організацію самостійної роботи учня в оволодінні фонетичними явищами, в будь-якому місці не тільки в межах школи, що важко або неможливо досягти за умови використання традиційних засобів навчання [1, с 25].

Отже, можна зробити висновок, що переваги використання ІТ у навчанні іноземною мовою переважають над традиційними засобами. Однак слід пам'ятати, що не можна повністю замінити всі традиційні засоби навчання.

Організація роботи з фонетичним матеріалом з використання ІТ забезпечує активне залучення артикуляційно - моторної пам'яті, що, на думку Пасова Ю.І. [36] головною умовою ефективного запам'ятовування мовного матеріалу, оскільки реальне засвоєння розпочинається з імітації, а не зі слухання. Усвідомлення важливості імітації в мовленні є обов'язковою у формуванні фонетичних навичок.

Формування лексичних навичок. Саме в школі закладаються основи опанування іноземною мовою. При цьому окрім розвитку комунікативних умінь учнів у різних видах мовленнєвої діяльності, велика увага приділяється на формування навичок володіння мовним матеріалом, адже мовна діяльність ґрунтується на відповідних навичках і вміннях. Успішне навчання англійської мови в шкільному віці служать основою для розвитку умінь в усному мовленні і навичок (зокрема лексичних), накопичених і сформованих на початковому етапі.

Процес оволодіння лексикою складається з кількох етапів:

1. Ознайомлення, що передбачає набуття слова нового значення лексичних одиниць (ЛО);
4. Тренування використовувати ЛО з метою перевірки розуміння значення ЛО та особливостей її вживання у мовленні (первинне закріплення);
5. Вживання ЛО (включення їх у власне мовленнєву діяльність).

Ознайомлення з ЛО означає розуміння їх форми, значення і вживання. Застосування комп'ютера дозволяє одночасно зіставити графічний образ слова з його звуковим і моторним. Одночасно з графічним зображенням учні мають нагоду прослуховувати ЛО (при цьому відбувається формування звукового образу слова).

У навчанні без застосування комп'ютера введення ЛО найчастіше впроваджується під час фронтальної роботи з усім класом. При роботі за допомогою комп'ютера враховуються індивідуальні особливості кожного учня: для тих у кого більше розвинена слухова пам'ять, є можливість прослуховувати те або інше слова необхідну кількість разів. Школьори з поширеною зоровою пам'яттю мають нагоду звертають на графічний образ слова. Використання комп'ютера вносить певні зручності і для вчителя, оскільки він дає можливість, показати всі наочні зображення, не витративши багато часу.

Лексичні навички розрізняються залежно від того, чи використовуються вони при сприйнятті висловлювання, чи при самому висловлю-

ванні, такі навички поділяються на дві групи: продуктивні і рецептивні. Оскільки існує дві групи, то і створення образу слова відбувається по-різному залежно від того, чи вчать діти вживати дане слово або ж впізнавати його в тексті.

Під час комп'ютерного ознайомлення з лексикою дотримується принцип індивідуалізації навчання. Одні школярі гірше сприймають графічний образ слова, інші – звуковий. Комп'ютер дасть можливість виконувати вправи, спрямовані на відпрацювання тієї або іншої операції залежно від труднощів з якими зустрічаються окремі учні. Це допомагає поліпшити знання ЛО кожним учнем. Етап ознайомлення завжди закінчується первинним закріпленням і включенням слів у мовну діяльність. Первинне закріплення дозволяє опрацювання різних аспектів слова: його форми, значення і вживання. Використання комп'ютера допомагає використати всі ці аспекти.

В умовах традиційного навчання контроль з боку вчителя полягає в безпосередньому спостереженні за виконанням вправ, при цьому вчитель викликає окремих учнів, щоб перевірити, правильно чи неправильно вони виконані, або надають перевагу усній перевірці або у письмовій формі. А зволікання в повідомленні результатів учневі є прямо протилежним до ефективності тренування [31].

У навчанні з використанням комп'ютера контроль здійснюється на всіх етапах навчання лексики шляхом того, що з його допомогою розв'язується проблема зворотнього зв'язку. Таким чином, комп'ютер створює умови для індивідуального та комфортного процесу навчання лексики, забезпечуючи виконання рівних за рівнем складності вправ усіма школярами одночасно. Отже, при навчанні лексики комп'ютер допомагає вирішити такі завдання:

- 1) формування рецептивних лексичних навичок читання та аудіювання;
- 2) формування продуктивних лексичних навичок, особливо для письмового мовлення;

- 3) контроль рівня сформованості лексичних навичок на основі тестових та ігрових комп'ютерних програм ти з використання наочності;
- 4) розширення пасивного та потенційного словникового запасу учнів;
- 5) здійснення довідково-інформаційної підтримки (автоматичні словники, програми підбору синонімів, антонімів).

2.3. Перевірка ефективності розвитку мовленнєвої діяльності молодших школярів в констатувальному етапі дослідження

Якщо передбачається проведення педагогічного експерименту, то він має включати: констатувальний, формувальний та контрольний етапи. В нашому випадку експеримент проводиться в навчальному закладі – у звичному середовищі діяльності учнів. Констатувальний етап нашого педагогічного дослідження має на меті констатувати наявний стан мовленнєвої діяльності, тобто виявити й зафіксувати відповідний рівень наявності (чи відсутності), рівень розвитку чи сформованості мовленнєвої діяльності. На основі зібраних в констатувальному етапі експерименту даних конкретизуються завдання дослідження, визначаються критерії і розробляються показники оцінювання явища, процесу, певної якості особистості, визначається рівень сформованості вказаної категорії у піддослідних.

Мета роботи полягає в перевірці розвитку мовленнєвої діяльності в умовах уроку англійської мови. У процесі констатувального етапу роботи над дослідження необхідно вирішити такі завдання:

- визначити вихідний рівень і простежити динаміку розвитку мовленнєвої діяльності учнів під час навчання;
- провести якісний і кількісний аналіз отриманих результатів.

На констатувальному етапі експерименту було вивчено вихідний рівень мовленнєвої діяльності учнів експериментальної та контрольної групи.

При дослідженні проблеми розвитку мовленнєвої діяльності учнів використовувався комплекс взаємопов'язаних методів дослідження: анкетування, опитування, тестування, спостереження, бесіда, діагностика тощо.

Метод спостереження використовується у вигляді спостереження та бесіди з учнями, які вивчали англійську мову.

В основу дослідження лягло припущення, що рівень розвитку мовленнєвої діяльності молодших школярів, на уроках англійської мови залежать від використання вправ на розвиток формування мовленнєвої діяльності.

На констатувальному етапі було проведено тестування учнів 3- А та 3-Б класу для визначення у них початкового рівня сформованості мовленнєвої діяльності. (Додаток Б) При цьому в ЕГ виконувались вправи спрямовані на формування мовленнєвої діяльності, а в КГ не використовувались..

Результати тестових завдань оцінювалися за кількістю і якістю виконаних завдань.

Основні напрями співбесіди представлені блоком питань: виявлення ставлення до англійської мови учня, перевірка загальної ерудиції, мотивація учня до мовленнєвої діяльності.

Ціннісне ставлення учнів до вивчення англійської мови перевіряється за допомогою аналізу відповідей на питання анкети №1.

Анкета №1

1. Чи потрібно вивчати англійську мову? Для чого їх треба знати?
2. Чи могли б спілкуватися з особою, що володіє англійською мовою?
3. Чи хотіли би ви володіти на високому рівні англійською мовою?
4. Чи вважаєте ви кількість уроків англійської в достатньому обсязі?
5. Чи цікаво вам вивчати англійську мову?

6. Чи використовуєте ви знання, які отримали на уроках для спілкування англійською?

Аналіз результатів анкетування дозволив зробити такі висновки: відповіді учнів експериментальних груп демонструють позитивну налаштованість на розширення власних знань для успішного розвитку мовленнєвої діяльності, усвідомлення їхньої необхідності, однак контрольна група ставиться по поглиблення своїх знань більш скептично. Відсоток невизначеності щодо розширення власних англомовних знань складає в середньому 32% (у порівнянні з 5% в експериментальних групах).

Стійкість використання англомовних знань під час спілкування англійською мовою і навичок комунікативної поведінки під час контролю, який проводиться у формі письмового тестування, після виконання вправ на розвиток мовленнєвої діяльності значно підвищилась. Разом із тестами для перевірки навичок читання, розуміння мови на слух та граматики використовували завдання на множинний вибір, складені для перевірки англомовного спілкування учнів.

Остаточний позитивний прогрес у мотивації до спілкування англійською мовою відбувся після проведення бесіди з контрольною групою. У ході бесіди дітям повідомили 10 вагомих причин вивчати англійську мову та використовувати її у спілкуванні.

Вище зазначені аспекти дають змогу зробити висновок, що більшість учнів прагнуть володіти іноземною мовою. Група, яка частіше використовувала вправи для розвитку мовленнєвої діяльності більш впевнена в собі і своїх можливостях використання мови в спілкуванні. Але проблема розвитку комунікативної компетентності молодших школярів залишається недостатньо розкритою та дослідженою, саме це зумовлює актуальність даного дослідження. Метод спостереження допоміг проаналізувати стан розвитку мовленнєвої діяльності всіх учасників дослідження.

ВИСНОВКИ

Констатувальний етап дослідження та аналіз теоретичних джерел проблеми розвитку мовленнєвої діяльності учнів початкових класів на уроках англійської дозволили зробити такі висновки:

1. Розкривши поняття мовленнєвої діяльності можна сказати, що мовленнєва діяльність разом зі своїми компонентами формується послідовно. Усвідомивши суть цього поняття важливо пам'ятати, що не можна використовувати мовленнєву діяльність для виконання мети навчання іноземної мови. Хоч вона і може задовольнити потребу у комунікації, головною метою навчання все ж виступає спілкування мовою, яка вивчається. Мовленнєва діяльність та її види виступають лише як вербальний засіб спілкування. Усвідомлення цієї різниці сприяє розумінню як саме можна використовувати мовленнєву діяльність в навчанні спілкування іноземною мовою.
2. Всі види мовленнєвої діяльності сприяють розвитку комунікативних здібностей учня, тобто спілкуванню. Однак говоріння, в діалогічній або монологічній формі, в результаті призводить до висловлювання іноземною мовою. Діалогічне та монологічне мовлення також мають свої мовні особливості та певні труднощі в оволодінні ними. Розглянувши різного типу вправи для навчання цих форм говоріння можна зробити висновок: Дотримуючись вимог до кожного з типу вправ, можна досягти позитивного результату в якому буде розвиватися мовленнєва діяльність учні на уроках англійської мови. З цього витікає третій висновок.
3. Успішність формування мовленнєвої діяльності залежить від багатьох чинників від мотивації учні до правильно створеною системою вправ для засвоєння іншомовного спілкування. Важ-

ливим в цьому питанні є готовність вчителя, адже саме від нього залежить і мотивація учнів, і вправи які будуть використовуватись, і процес оволодіння іншомовним спілкуванням в процесі навчання. Якщо вчителю зможе створити необхідні комунікативні ситуації, то на кінець початкового ступеня діти зможуть вести бесіду відповідно до цієї ситуації, а також без будь-якої підготовки застосовувати свої знання з метою здійснення комунікації.

4. Перевірка розвитку мовленнєвої діяльності учнів показала початкову сформованість рівня мовленнєвої діяльності учнів та якісний вплив системи вправ для розвитку мовленнєвої діяльності на уроках англійської мови. В ході дослідження нам вдалося виявити труднощі, які виникають під час навчання говоріння англійською мовою, та знайшли шляхи їх подолання. Для цього вчителів слід залучати учнів у активну творчу діяльність, створюючи різні ситуації мовного спілкування, де в учнів відбувається накопичення і розширення лексичного словника, як бази для успішного оволодіння читанням. В ідеалі говоріння іноземною мовою має носити самостійний характер, здійснюватися не з примусу, а супроводжуватися інтересом.

Даний вид мовної діяльності є для школярів засобом отримання інформації, підвищення культурного рівня або просто джерелом задоволення і не розглядається учнями, як навчальне завдання.

Отже, для того, щоб говоріння на англійській мові було ефективним і сприяло розвитку мовленнєвої діяльності учнів, необхідно враховувати пізнавальні потреби, вікові та індивідуально-психологічні особливості дітей (а для цього слід різноманітиту навчальні матеріали: тексти та завдання до них); включити школярів в активну творчу діяльність шляхом застосування активних методів навчання, та збільшувати мотивацію вивчення іноземної мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азимов Є. Г. «Матеріали Інтернету на уроках англійської мови» // Іноземні мови в школі .- 2001.- №1.- С 25-27
2. Басіна А. Методика викладання іноземної мови в початковій школі. - К.: Шкільний світ, 2007. - 115 с. - (Бібліотечка «Шкільного світу»).
3. Барташніков О., Барташнікова І., Зелена І. Ігри для початкового навчання англійської мови. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2010. - 64 с.
4. Бех П.О., Биркун Л.В. Концепція викладання іноземних мов в Україні //Іноземні мови. – 1996.–№ 4.– С.3-8.
5. Бикеева А. С. Некоторые приемы развития творческих способностей учащихся на уроках иностранного языка / А. С. Бикеева. – М. : Просвещение, 2005. – 148с.
6. Валуєва І.В. «Формування готовності майбутнього вчителя початкових класів до навчання читання». [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://ekhsuir.kspu.edu/xmlui/handle/123456789/1984>
7. Ветохов О. Важлива складова комунікативної активності учнів.// Іноземні мови в навчальних закладах.– 2004.– №4.–С.76-84.
8. Выготский Л.С. Избранные психологические исследования.–М.:АПН РСФСР, 1996. – С. 375
9. Воробйова С. Дидактична гра в процесі навчання / С. Воробйова // Рідна школа. – 2002. – №10. – С. 46–48.
10. Гончарук С. К. Вивчення англійської мови: проблеми й пошуки їх розв'язання / С. К. Гончарук // Англійська мова та література. – 2012. – № 22–23. – С. 2–5.
11. Гуманкова О.С. Диференційований підхід у навчанні на уроках іноземної мови в початковій школі. - Харків: Видавнича група

- «Основа», 2009. - 138 с. - (Бібліотека журналу «Англійська мова та література»).
12. Гунько С. Новий підхід до вивчення англійської мови на початковому етапі / С. Гунько // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С. 32–34.
  13. Григор'єва Т.Ю. Формування вмінь усного монологічного мовлення студентів початкового етапу мовного ВНЗ з опорою на різні види наочності // Вісник Житомирського державного університету, 2004.
  14. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – 2004. <http://www.tsaredarivka-school.edukit.mk.ua/Files/downloads/Державний%20стандарт%20базової%20і%20повної%20середньої%20освіти.doc>
  15. Євчук О. Доценко І. Бліц-контроль на уроках англійської мови. 4 клас. - Тернопіль: Підручники і посібники, 2010. - 64 с.
  16. Зимова І. А., «Психологічні аспекти навчання говорінню іноземною мовою». - М.: Освіта, 1978.-245с.
  17. Іноземні мови: програми для загально-освітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 2-12 класи, 5-11 класи (друга іноземна мова). Київ– Ірпінь, 2005. – 208 с.
  18. Калініна Л. В., Самойлюкевич І. В., Березенська Л. І. Your English-Speaking World: Sound Land. – К.: Контекст, 2003. – 148 с.
  19. Коваленко О. Виклики сучасної освіти, або як підготувати учня до життя у сучасному суспільстві. // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2008. – №1. – С.8-10.
  20. Коньшева А. В. Современные методы обучения английскому языку / А. В. Коньшева. – Минск: ТераСистемс, 2004. – 176 с.
  21. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти // Освіта України. – № 40. – 5 жовтня 2000 року.

22. Леонтьєв О. О. Психологічні передумови раннього оволодіння іноземними мовами // іноз. мов. в школі. – 1985. – С. 24–29.
23. Лобанова В. Розвиток комунікативних навичок на уроках англійської мови. // Рідна школа. – 2009. - №6.
24. Ляховицкий, М. В. Методика викладання іноземних мов [Текст]: навч. Посібник / М. В. Ляховицкий. – М.: Вища школа, 1981. – 159 с.
25. Ляховицкий М. В., Кошман И. М. Технические средства в обучении иностранным языкам. - М.: Просвещение, 1981. –144с.
26. Малієнко В. Навчальна діяльність як діяльність спілкування. //Іноземні мови в навчальних закладах.–2007.–№1.– С.37-41.
27. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: Підручник/ Панова Л.С., Андрійко І.Ф., Тезікова С.В. та ін.. - К.: Видавничий центр «Академія», 2010. - 328 с.
28. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах [Текст]: Підручник / За ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 1989. – 320 с.
29. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 1-4 класи, Видавничий дім «Освіта», 2012 р. - 91 с.
30. Носова, Е. А. Формування вміння вирішувати логічні завдання у старшому дошкільному віці. з СБ «Удосконалення процесу формування фонетичних навичок». – Л., 1990.
31. Носенко Є. Л. «Застосування ІТ в освіті» //Іноземні мови в школі. - 2004.- №6. - С 9-11
32. Ніколаєва С. Ю. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання // Наук. редактор українського видання докт. пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва – К.: Ленвіт, 2003. – С. 116–117.

- 33.Общая методика обучения иностранным языкам в средней школе / под ред. А. А. Миролубова, И.В. Рахманова и др. – М.: Просвещение, 1996.
34. Перлова В. В. Прийоми роботи з транскрипцією на уроках англійської мови / В.В. Перлова // Іноземні мови. – 2006. – № 4
- 35.Полат Є. С. «Інтернет на уроках іноземної мови». //Іноземні мови в школі. - 2001.- № 5.- С 23-24
36. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. – М.:Просвещение, 1991. –95 с.
- 37.Програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов 2-12 класи. - К.: Ірпінь, 2005. - 208 с.
- 38.Радченко Л. В. Доцільність використання комунікативно-когнітивних методик при вивченні іноземних мов. // Джерело педагогічної майстерності: Науково-методичний бюлетень. Випуск № 3(23). – 2008.
- 39.Роман С.В. Методика викладання англійської мови в початковій школі: [Навч. посібник] / Роман С. В. – К.: Ленвіт, 2005.
- 40.Рубинштейн С. Л. Проблемы общей психологии. – М.: Педагогика, 1976. – 416 с.
- 41.Семенчук Ю. Іноземна мова – для реального життя. // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2010. - №2
- 42.Симоненко Т. В. Теорія і практика професійної мовно-комунікативної компетенції студентів філологічних факультетів / Симоненко Т. В. – Черкаси: Вид. Вовчок О. Ю., 2006. – 328 с.
- 43.Соловова, О. М. Методика навчання іноземних мов [Текст]: базовий курс лекцій / Є. М. Соловова. – М.: Просвещение, 2001. – 239 с.
- 44.Спілкуємося англійською мовою = Getting on in English / [за ред. І. М. Байбакової, О. Л. Гасько, М. С. Федоришина]. – 3–тє вид, від-ред. і доп. – Львів : Бескид Біт, 2008. – 252 с. – Текст англ. мовою.

- 45.Столяренко О. Комунікативна активність і практика опанування іноземної мови старшокласниками. // Рідна школа. – 2007. - №4.
- 46.Суходольский Г. В. Основы математической статистики для психологов: [Учебник] / Суходольский Г. В. – СПб.: Издательство С. – Петербургского ун-та, 1998. – 464с.]:
- 47.Фадєєв С. В. « Про питання застосування комп'ютера в навчанні ІМ» //Іноземні мови в школі. - 2003.- №5.- С 15-Шопулко М. Вивчення англійської мови на початковому етапі / М. Шопулко // English language&culture&fortnightly. – 2012. – № 10. – С. 12–19

ДОДАТКИ

Додаток А

Вправа «What's your name?»

Тема: Знайомство

Мета: Первинна обробка (зіставлення) інформації

Завдання :

В інтернеті ти познайомився з дітьми з Англії. Їх звать Alfred, Margareta, Antony, Carolyn. Оберіть для кожного імені відповідне скорочення, яке ти зможеш використовувати при зверненні до своїх друзів: а) Lynn б) Tony в) Greta г) Fred

Запиши в таблицю тільки букви:

1. Alfred
2. Margareta
3. Antony
4. Carolyn

-Для розвитку навичок аудіювання:

- послухати речення та обвести відповідні слова:

five pears   four desks

1. There are five pears on the table

washing   wearing

2. He's washing hands

- послухати і дописати речення:

I don't like _____ I like _____

Вправа: «Розкажи про себе»

Тема: Знайомство

Мета: розвиток письмової комунікації.

Завдання:

На уроці англійської мови тебе попросили заповнити анкету. Відповідай на питання по-англійськи.

What's your name? _____

How old are you? _____

Where are you from? _____

Зразок:

My name is Ann Black. I am nine. I am from England.

Вправа «Листівка-привітання» Greeting Card

Тема: Зимові свята

Мета : розвиток письмової комунікації

Завдання:

Привітай свого друга з Новим роком та Різдвом. Використовуючи зразок, склади текст привітальної листівки, розташувавши речення в правильному порядку. У відповідь запиши тільки цифри.

1. Love,

2. Dan

3. Merry Christmas and a Happy New Year!

4. Dear Kate,

Зразок:

Dear Jane,

Happy Birthday to you! May your wishes come true.

Best wishes, Tom

Опис тесту: Тест складений з метою перевірки рівня знань учнів лексичного і граматичного матеріалу. Контрольна робота складається з 11 завдань. Вона охоплює теперішній простий час, минулий час, лексику за другим семестром. Завдання є різного рівня важкості.

Питання 1

1. Write in correct order (Написати слова у правильному порядку, щоб утворити речення).

I feed cat every my day

Питання 2

Write in correct order.

get 7 I at o'clock up

Питання 3

Write in correct order.

fly she a will kite

Питання 4

Match.

1) to fly

2) to go

3) to stay

4) to take

5) to help

6) to collect

A) at home Б) grandparents В) a kite Г) fishing Д) stamps Е) photos

Питання 5

I ...at home yesterday. A) was   Б) were

Питання 6

1. The weather...fine on Sunday. A) were   Б)was

Питання 7

1. My brother..our dog every morning. A) walks   Б) walk

Питання 8

Does Mary always...the table? A) lays   Б) lay

Питання 9

My granddad..fishing. A) goes   Б) go

Питання 10

Do Peter and Bob...football? A) play   Б) plays

Питання 11

My granny... dinner tomorrow. A) will cook   Б) cooks

Ключ до тесту

1. 1, 2, 5, 4, 3, 6

4. 1-В, 2-Г, 3-А, 4-Е, 5-Б, 6-Д 7. А

10. А

2. 2, 5, 1, 4, 6, 3 5. А

8. Б

11. А

3. 3, 1, 4, 2, 5 6. Б

9. А

Test Paper № __ Variant 2

Unit 1. In the Greenwoods Summer Camp

1. Match sounds with their letters

d   ck   a   th   b   ee

[i:]   [d]   [æ]   [b]   [k]   [θ]

**a. This is a party
hall.**

b. This is a café.

**c. This is a
swimming pool.**

**d. This is a play
ground.**

2. Put here or there

1. This is a playground. We can play _____ .
2. That is a swimming pool. We can swim _____ .
3. That is a café. We can eat _____ .
4. This is party hall. We can sing _____ .

3. Make a negative sentence using do not

1. I like playing football. - _____ .
2. You like playing computer games. -
_____ .
3. We like summer holidays. - _____ .
4. I like dancing. - _____ .

4. Write about yourself answering the questions

- What is your name?

_____

- How old are you?

_____

- Where are you from?

_____

- What is your hobby?

_____

**КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Я, Булова Оксана Іванівна, учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

- дотримуватися:
  - вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
  - принципів та правил академічної доброчесності;
  - нульової толерантності до академічного плагіату;
  - моральних норм та правил етичної поведінки;
  - толерантного ставлення до інших;
  - дотримуватися високого рівня культури спілкування;
- надавати згоду на:
  - безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
  - оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
  - використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;
- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;
- надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;
- не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;
- своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;
- не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими

особами;

– підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

– поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

– не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

– не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

02.04.2020

(дата)

(підпис)

Оксана Булова

(ім'я, прізвище)

ДОВІДКА
про перевірку на текстові збіги у Науковій бібліотеці
кваліфікаційної роботи СВО Бакалавр
спеціальності 013 Початкова освіта (денна форма)

Автор роботи	Булова О
Назва роботи	Розвиток мовленнєвої діяльності учнів початкової школи на уроках англійської мови
Факультет	Педагогічний факультет
Науковий керівник	доцент Валуєва І.В.
Роботу перевірено за допомогою програмного засобу	Unicheck
Ідентифікаційний номер роботи	ID файлу: 1002565519
Результати перевірки	Схожість 30,0 %

Директорка Наукової бібліотеки
Бібліотекарка I категорії

Нателла Арустамова
Стефанія Соболь